

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Abonemina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 28. junija 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 76.

Krenimo na nova pota!

I.

Položaj evropskega gospodarstva se je po vojni bistveno poslabšal, dočim si je Amerika dopomogla do velikanskega bogastva in neverjetno okrepila in razširila svoje gospodarsko delovanje. Čeprav so si posamezne evropske države polagoma zopet opomogle ter se dvignile na predvojni položaj, vendar pa to ni v nikakem razmerju s čudovitim razmahom ameriškega gospodarstva v zadnjih dveh desetletjih. Življenski standard ameriškega naroda je danes najvišji, ki se je sploh kdaj dosegel. Izučeni delavci more v Ameriki za svojo mezdo štiri in polkrat toliko kupiti kakor belgijski in dvakrat toliko kakor angleški. V Ameriki pride na osebo 700 dolarjev življenskega zavarovanja in 200 dolarjev hranilnih vlog. Značilne so številke, ki nam kažejo koliko izda Američan za luksuzne predmete: tako so pa na primer leta 1927 izdali 400 milijonov dolarjev za kandidate in 300 milijonov za sladolede. O božiču so izdali za božična drevesca 100 milijonov dolarjev, za purmane 120 milijonov dolarjev in za igrače 300 milijonov. To so podatki uradne statistike. In rado vedni smo, kakšne so te številke v Evropi.

V Evropi radi govorimo, da je Amerika v vojni obogatela. To naziranje je popolnoma napačno. V Evropi ne razumemo dejstva, da more narod obogateti tudi drugače nego pa z vojnimi dobički. Čeprav je Evropa med vojno precej mnogo kupovala v Ameriki, vendar pa ti nakupi niso bili plačani in tudi niso izvir ameriškega blagostanja. Onih 120 milijonov dolarjev, ki jih Evropa plačuje, tvorijo komaj 2% narodnih dohodkov ameriških zveznih držav. Odpade namreč samo 1½ dolarja na osebo, kar pač ne more biti temelj narodnemu bogastvu. Sicer so se pa narodni dohodki v uniji ravno po vojni zelo zvišali. Produkcija se je zvišala do l. 1914 za 10%, od l. 1914 do l. 1919 za 20%, od tedaj pa za 40%. Problem Evropa - Amerika torej ni rešen z naziranjem, da je Amerika obogatela vsled vojnih dobičkov. Tu moramo vpoštevati pač druge pogoje in v prvi vrsti pač dejstvo, da v Ameriki stoindevajset milijonov oseb izdelava ravno toliko blaga kakor v najnaprednejših evropskih državah dvesto milijonov oseb. Na drugi strani trdijo, da je razen te velike produktivnosti vzrok ameriškemu blagostanju bogastvo na surovinah. Toda tudi to ni res. Mehika, Rusija, Indija so tudi neizmerno bogate surovine, vendar so njihove gospodarske razmere neurejene in desolatne. In značilno je, da ravno v praprodukciji in rudarstvu Amerika ne dela intenzivneje nego Evropa. Evropa producira brez Rusije na hektar 13,2 stota, dočim pridelajo Združene države 8,6 meterskih stotov. Sicer pa moremo sklepati iz zadnjih podatkov, da je v Ameriki tendenca, reducirati polje ter ga izpremeniti deloma v gozde, deloma v pašnike. Tudi petrolejska produkcija ni prav zelo ekonomična, kajti le 4 do 5% naprav je rentabilnih, kar znači ogromne investicije.

Visoke mezde, ki so mogoče vsled omejitve vseljevanja v Združene države, so povzročile zelo živahen notranji trg. In tako Američani sami konsumirajo 90% svoje produkcije. Predvsem je pa odločilna vedno intenzivnejša produkcija. Avtomobilov se uporablja ogromno število. To je

bilo pa šele tedaj mogoče, ko je Ford znižal cene in nanovo organiziral fabrikacijo.

In tako ostane vprašanje: odkod ima Amerika tako velike produkcijske dobičke? Nedvomno predvsem od industrije, ki glasom zadnje statistike izdela za 70 milijard dolarjev blaga, dočim pridelava poljedelstvo le za 9,2 milijarde. Od l. 1915 do l. 1925 se je industrijska produkcija v Ameriki zvečala za 65%, število zaposlenih delavcev pa le za 25%, dočim se je delovni čas znižal za 10%. Od l. 1920 do 1927 se je število zaposlenih delavcev pri vseh železnicah znižalo od 2 milijona 136.000 na 1.284.000, dočim se je obrat znatno zvišal. Mehanična moč, ki jo danes Amerika vsepovsod uporablja, odgovarja 100 milijonom konjskih sil. Če računamo eno konjsko silo enako desetim človeškim silam, tedaj vidimo, da stroji opravljajo delo ene milijarde sužnjev. V tem pa še nismo všteli trindvajset milijonov avtomobilov, od katerih ima vsak povprečno dvajset konjskih sil. Energijsko gospodarstvo Amerike se more skoro v vseh primerih primerjati le z energijskim gospodarstvom vseh držav. Združene države konsumirajo več premoega nego Anglija, Nemčija in Francija skupaj, več bakra, cinka, aluminija nego vse države. Kar se tiče cest, železnic, telegrafa in telefona so nekatere evropske države precej enake Ameriki. Vendar pa ne smemo prezreti, da se ta gospodarski razmah v Evropi razbije ob sistemu politične in gospodarske razkovanosti, kajti nikjer v Evropi ni tako velikega ozemlja kakor so Združene države, tako bogato preskrbljenega z izvori energije in tako intenzivno tehnično opremljenega.

Jugoslavija uvaža največ pohištva iz Avstrije.

Kakor poroča dunajski Holzmarkt, je izvozila Avstrija lani pohištva za 7.060.000 šilingov napram 5.390.000 šilingom leta 1926. Največ avstrijskega pohištva so izvozili v Jugoslavijo in sicer 3.101 tona v vrednosti 1 milijona 824.000 šilingov, t. j. 14 milijonov 600.000 dinarjev. Češkoslovaška je uvozila pohištva iz Avstrije za 813.000 šilingov, Romunija za 780.000 šilingov.

Ta ugotovitev mora pač vsakega presenetiti. Kdor je videl letošnji ljubljanski velesojem, ta skoro ne more misliti na to, da je to mogoče. Ravno naše mizarstvo je dokazalo, da more v vsakem oziru konkurirati s tujimi izdelki. Zato se moramo pa tembolj čuditi, da avstrijska pohištvena industrija preplavlja naš trg. Vzrok temu je predvsem pač ta, da je v večjih jugoslovanskih mestih mnogo trgovcev s pohištvom, ki ne izdelujejo sami pohištva, marveč ga kupujejo in to predvsem v Avstriji. Seveda ga označujejo kot domači izdelek. So pa tudi ljudje, ki jim tuje blago bolj ugaja, ker je tuje, čeprav se niti po tvarini, niti po izdelavi ne more primerjati z našimi izdelki. Vsaj nam je še v spominu, da so celo za Narodno skupščino in druge palače v Beogradu naročevali pohištvo v tujini.

Temu zlu bi se dalo odpomoči le na ta način, da se naši mizarji združijo ter ustanove v večjih jugoslovanskih mestih skupne prodajalnice. Na ta način bi se režija porazdelila in bi jo vsak posameznik mnogo lažje prenašal. Bilo bi pa seveda treba organizirati tudi način izdelovanja, da bi po nepotrebnem drug drugemu ne

ZASEDANJE ZBORNICE TOI V LJUBLJANI.

Včeraj, v torek, dne 26. junija 1928 ob 9. uri dopoldne so se začela v zborniških prostorih važna posvetovanja in razprave zastopnikov naše trgovine, obrti in industrije. V trgovskem odseku zbornice so bila na dnevnem redu naslednja vprašanja:

1. Dispensne prošnje in obrtnopravne izjave. 2. Odpiranje in zapiranje trgovin. 3. Vprašanje monopolov. 4. Poslovnik. 5. Načrt konkurznega reda. 6. Vinski zakon. 7. Podelitev dveh ustanov za dijake trgovske akademije v Mariboru. 8. Pravilnik o trgovskih in obrtnih nadaljevalnih šolah. 9. Pravilnik zavoda za pospeševanje obrta in predlogi za eventualne volitve.

Industrijski odsek je razpravljaval o naslednjih vprašanjih: 1. Vprašanje inozemskih nameščenecv in delavcev. 2. Načrt novega konkurznega reda. 3. Zastopanje rudarskih podjetij po rudarskih inženjerjih. 4. Poslovnik. 5. Zakupne cene za ležarinske prostore na železnici. 6. Pravilnik zavoda za pospeševanje obrta in predlogi za eventualne volitve.

Na dnevnem redu obrtnega odseka so bila naslednja vprašanja: 1. Poslovnik. 2. Vinski zakon. 3. Konkurzni red. 4. Pravilnik o obrtnih nadaljevalnih šolah in državnih nižjih obrtnih šolah. 5. Dispensne prošnje. 6. Obrtnopravne izjave. 7. Imenovanje v šolske odbore. 8. Odpiranje in zapiranje obrtovanj. 9. Pravilnik zavoda za pospeševanje obrta in predlogi za eventualne volitve.

Danes ob 8. zjutraj se je začela plenarna seja, o kateri bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

konkurirali. Seveda bi morala to akcijo podpreti tudi država, vsaj bi se s tem zboljšala naša trgovinska bilanca, obenem pa zvečala tudi davčna moč. Prezreti pa tudi ne smemo, da bi bilo na ta način zaposlenih mnogo več delavcev, kar bi zmanjšalo brezposelnost. In ker gre tukaj predvsem za naše slovenske mizarje, bi morala tudi oblast vsaj začetkoma dejansko pomagati. Le na ta način bi naše slovensko mizarstvo doseglo v domovini oni položaj, ki ga zasluži. R. Š.

MONOPOLSKI DOHODKI MESECA APRILA.

Meseca aprila so znašali monopolski dohodki Din 182.848.598-84, dočim so bili v proračunu preliminirani z dinarji 199.630.136-47. Na ta način je torej deficit v znesku Din 16.781.537-63. Doneski vseh monopolskih predmetov so nazadovale, edinele dohodki tobačnega monopola so izkazali presežek Din 422.133-79.

Ljubljanska borza.

Tečaj 26. junija 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZH:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22-91
Berlin 1 M.	—	13-585
Bruselj 1 belga	—	7-93
Budimpešta 1 pengő	9-8985	9-9285
Curih 100 fr.	1093-80	1096-80
Dunaj 1 šiling	7-9890	8-0190
London 1 funt	—	277-34
Newyork 1 dolar	56-72	56-92
Pariz 100 fr.	—	223-40
Praga 100 kron	168-05	168-85
Tot 100 lir	297-50	299-50

J. L.:

Naš trgovski naraščaj na obali Jadrana.

V četrtek, dne 7. junija t. l., je pohitelo 17 dijakov Gremijalne trgovske šole v Ljubljani na poučno potovanje v Dalmacijo in hrvaško Primorje. Namen potovanja je bil, ogledati si predvsem lepoto teh krajev in razširiti si duševno obzorje z opazovanjem gospodarskih, kulturnih in trgovinskih razmer.

Hiteli smo preko valovite Dolenjske, mimo vinorodnih krajev dalje v Liko, v skaloviti kraški svet, kjer nam je bilo možno opazovati in razmotrivati tamkajšnje gospodarske prilike. Tipičen kraški teren s svojimi ponori, dolinami, polji, jezerci itd. je svet, ki nikdar ne bo pospeševal poljedelstva, vendar pa smo spoznali pridnost in vztrajnost Kraševca, ki skuša izrabiti sleherni kosček zemlje. Samo živinoreja in gozdarstvo sta panogi, ki se bosta s sistematičnim delom lahko razvili. V jasni mesečini smo hiteli mimo Gračaca, Knina, Livenice, Drniša, ki so odsevali v mnogobrojnih žarnicah, dalje smo končno ob prvih jutranjih urah opazili toliko zaželeno sinjo črto na obzorju — »Morje, morje!« Bil je nepopisen moment, ko so dijaki, stegajoči se skozi okna vagona, gledali in vzklikali polni navdušenja. In iz mladih grl je zazorila pesem morju v pozdrav... Dalje smo hiteli ki obali mimo Kaštelov, dokler nismo opazili v daljavi romantičnega Solina, Klisa in na obali mesta Split. Polni navdušenja in veselega razpoloženja, kljub 24-urni vožnji, smo izstopili v Splitu in si najpreje osigurali prenočišče in hrano. Po zajtrku pa smo pohiteli takoj ven, na ogled mesta in njega znamenitosti.

Dioklecijanova palača, mavzolej in peristil. Nepozaben vtis je zapustilo to ogromno poslopje — ves sedanji stari Split — v nas, saj skrivajo to zidovje vso junaško zgodovino starih Rimljanov, nekdanjih gospodarjev te zemlje, in jo odkriva samo dobremu opazovalcu. Starorimski slog v arhitekturi, kipi, reliefi tvorijo celoto zase, katero je potrebno temeljito študirati, ki pa naredi tudi na laika ogromen vtis. Končno, da je bila slika še popolnejša, smo se povzpeli še v mogočni zvonik, kateri je bil nanovo pozidan v staroromanskem slogu, in od tu se nam je nudil krasen pogled na Split in okolico daleč ven na odprto morje.

Vročje je pričelo pripekati dalmatinsko solnce, ko smo stopali po ozkih in zavitih ulicah Dioklecijanove palače ven ob obali proti Marjanu. Počasi je za nami umiralo vrvenje pristanišča, ko smo se po krasnem dr. Račičevem šetališču dvigali višje in višje. Neštevilne stopnjice se v veliki mnogoličnosti vrste korak za korakom, a raz posameznih teras smo opazovali svet okoli nas. Od tu smo šele videli krasoto lege splitskega mesta v najvišji potenci, tu smo spoznali velikanski gospodarski pomen mesta za našo državo. Resnično, Split je gospodarsko središče Dalmacije, je naravno izhodišče vse naše pomorske trgovine, ki se koncentrirajo tu, a morje so pluća, ki pospešujejo gospodarsko življenje države. — Okoli in okoli nas je pa obdajala bujna priroda. Zelene smokve, sivozelene oljke, blagodišeči rožmarin in mogočne aloje, vse to nam je olepšalo že itak prijetne momente v senci borovcev.

Dolgo smo občudovali gibanje ladij na širnem morju, a nato smo si ogledali še zoološki vrt. Temelj zoološkemu vrtu vrh Marjana je bil položen šele leta 1924, a se krasno razvija. Že po svoji naravni legi nudi krasno sliko in prijetno pestrost napram drugim sličnim vrtovom, ki so običajno jako šablonski in enolični. Najbolj nas je pa iznenadila res strokovnjaško urejena porazdelitev prostora, ki kaže s svojo smoternostjo stremenje po ustvaritvi nečesa novega, lepega in vendar naravnega. Nadvse pričakovane sistematično pa je urejen paviljon »morski akvarij«. Tu smo mogli od blizu opazovati ono pestro življenje, ki se razvija na morskem dnu in v onih globinah, kamor naš pogled ne seže. Res, krasen košček zemlje, ki služi, čeprav še majhen in v razvoju, lahko drugim mestom za vzgled.

Popoldne smo se hladili v toplih valovih morja. Proti večeru smo pa zopet naredili kratek izprehod po mestu, da si ga dodobra ogledamo, a nato smo opazovali vrvenje na obali, katero more nuditi samo obmorsko mesto, v katerem se razvijata trgovina in promet, kjer se dviga tudi narodno blagostanje.

Izmučeni smo se končno vrnili v gimnazijo, kjer so nas čakale postelje. Samo par minut je poteklo in že je zavlada v spalnici globok mir, kjer se je čulo samo enakomerno dihanje.

V soboto zjutraj smo si ogledali najprej arheološki muzej, kjer smo pod spretnim vodstvom in strokovno razlago v velikih obrisih spoznali zgodovino Solina in starega Splita. Res, lahko je Split ponosen na to krasno zbirko starin, katerih daleč na okoli ni v taki množini. S ponosom lahko gleda dr. Bulić, direktor muzeja, na svoje trudapolno in mnogoletno delo, saj je samo njegova zasluga, da se naša Split s temi izkopninami in da se svetu odkriva i zgodovina Solina. Dr. Bulić nas je tudi sprejel v svojem delovnem kabinetu in nam radevolje z veliko uslužnostjo in prijaznostjo dajal odgovore na vsa naša vprašanja.

Pod pritiskom žgočega dalmatinskega solca smo si poiskali varnega zavetja in hladu v toplih valovih mor-

ja, kjer nam je v »Bačvicah« čas hitro potekal. Tu smo uživali in opazovali vrvenje obmorskega kopališča, kar je bilo za naše dijake zopet nekaj popolnoma novega. Toda hitro so se udomačili, pomešali so se med domačine in samo bela polt jih je izdajala, da so izletniki.

Vračajoč se s kopališča in hiteč po obali proti postajališču avto-prometa, smo slučajno na obali imeli priliko opazovati potapljača v popolni opremi pri njegovem opraviilu na morskem dnu. Res, jako interesantno. Točno ob 5. uri smo se nato z avtobusom odpeljali v Solin, v staro mesto razvalin. Med vožnjo smo občudovali velikanske cementarne, izmed katerih je največja in brezkonkurenčna cementarna »Salonit« ali »Mejdan«. Žalibog je cementarna preveč oddaljena od glavne ceste in si njenega ustroja ni smogli ogledati. Pač pa smo opazovali električno cestno železnico, ki je vlekla dolge kolone vagončkov, naloženih s cementom, katerega so nato v pristanišču Solina potom granitov nakladali v velike tovarne ladje, da ga odpošljejo v širni svet, v Egipt, na Angleško in celo daljno Indijo. Med gorami pod starinsko trdnjavo Klis smo opazili tudi cementarno z močnimi pečmi, kjer se producira dan na dan sto in sto ton cementa in cementnih izdelkov.

Po kratki poti smo stali naenkrat pred razvalinami Starega Solina. Varuh teh razvalin in grobišč nam je kot vodnik razkazal najvažnejše izkopnine in orisal kratko zgodovino tega mesta. Ne bom popisoval te zgodovine in tudi ne teh razvalin, saj pišejo o njih cele knjige, zadostuje naj samo to, da je to mesto zidano v formi vseh starih rimskih trdnjav in je bilo pozneje glavno mesto pokrajine Illyricum, katero so pa divji Avari na svojih pohodih popolnoma razrušili. Trava in drevje je nato prerastlo vse mesto, dokler se ni pričelo s sistematičnim odkopavanjem teh ostankov. In tako se nam sedaj polagoma odkriva to pozabljeno mesto s templji, sarkofagi, kopališči, amfiteatri itd. ter nam nudi jasno sliko življenja tedanjih dni.

(Nadaljevanje in konec prih.)

Posredovanje naslovov po pošti.

Vobče je znano, da je pošta monopolna ustanova in da njene funkcije baš niso poceni, manj znano pa je, da vrši pošta tudi izven svojega ožjega delokroga prav koristne, osobito trgovini in industriji jako dobrodošle posle. Semkaj spada pred vsem »naslovna kontrola«. Ta panoga poštne službe se je ustanovila, da olajša raznim podjetjem naslovno evidenco.

Iznajdljivost pošte se na ta način izkorišča v prid vseh gospodarskih panog. Vsak naslov pošta na zahtevo preizkusi ter računa pri tem na obilne naročitve tega dela, zato se je pristojbina določila samo na 20 par od komada, za posamezne slučaje se plača 30 par, najmanj pa 2 dinarja za vsaj 10 naslovov. Pošta se obrne na označeno dostavno pošto, koje organi po lastni izkušnji ugotovijo pravilnost naslova, oziroma ga po poizvedbah popravijo. Povprašujoča stranka dobi brez vsakega truda točen naslovni material, in sicer v območju cele države, in to za neznatne stroške in razmeroma jako naglo.

Prav za prav si pošta s tem poslom zopet olajša delo, ker pojema naravnost število neizročljivih pošiljk, posebno množinskih tiskovin itd.

Trgovskim pisarnam pa prihrani ta duhovita ustanova mnogo dela, mnogo stroškov ter podpira ureditev kartoteke. Radó se dogaja, da zapusti stranka znano bivališče, oblasti zavoljo tega nadlegovati ni primerno, pa pošta ti preskrbi za 20 par točen naslov, če je le količjak mogoče.

Škoda samo, da se tega pripomočka prav redko kdo poslužuje, dasi so podatki naslovne kontrole absolutno zanesljivi.

Ta službena panoga ne nese poštni upravi posebnih dohodkov, ker njena uporaba še ni dosti popularna, pripo-

ročljivo bi bilo, da poseže občinstvo izdatno po tem izvrstnem pripomočku, ki nam v bistvu predočuje dejansko razumevanje pravih potreb domače trgovine in industrije od strani državnih ustanov.

Poleg vseh vrlin, ki jih nudi ta uradna »naslovna kontrola«, pa ne moremo prezreti njeno senčno stran, in ta je, da vrši opisano službo državna pošta v Nemčiji; naši bi bilo to samo v posnemem priporočati.

K. Tiefengruber.

PETROLEJ V SVETOVNEM GOSPODARSTVU.

Danes nima petrolej v razsvetljavi tistega pomena kot nekdaj, pač pa si je osvojil prvenstvo med snovmi za proizvodnjo energije. Skoraj neverjetno se nam zdi, da so proti koncu prejšnjega stoletja še spustili ogromne količine bencina blizu Bakua v morje, ker vrednost tega materijala še ni bila znana.

Z napredovanjem avtomobilne in tej sorodne industrije je narasla potreba gonilnih snovi in je industrija posegla po raznih preizkušnjah po petroleju oziroma izdelkih te surovine, bencinu, bencolu itd. V dobi zrakoplovstva se je pomen petroleja naravno podvojil.

Iz ogromnega razvoja avtomobilne industrije in tej primerne porabe gonilnega kuriva, potem pa zavoljo neusahljivega naravnega bogatstva petroleja, so si pridobile Zedinjene države S. A. nekako vodilno mesto v petrolejskem gospodarstvu.

Na celokupno prebivalstvo stodeset milijonov duš pride v Zedinjenih državah 22 milijonov motornih vozil, medtem, ko ostalo svetovno posestvo komaj 5 milijonov komadov doseže.

Seveda stoji Severna Amerika tudi kot dobaviteljica petrolejske svetovne zaloge z 80 % na čelu tekmovalk.

Leta 1927 se je v Zedinjenih državah pridobilo 775 milijonov sodov surovega

petroleja ter bo letošnja kampanja gotovo to število še prekosila; računa se na približno 900 milijonov sodov.

Glede produkcijske bodočnosti so mišljenja jako razdrobljena; na eni strani prorokujejo, da utegnejo v doglednem času pretrolejski vreleci sploh usahniti, drugi pa se boje nadprodukcije in priporočajo omejitve.

Vsekakor pa se tudi pri nadaljnjem razvoju industrije in pomnoženem svetovnem konzumu gonilnega kuriva ni bati pomanjkanja petrolejske surovine v doglednem času. Samo v glavnih najdiščih Severne Amerike računajo še z zemeljsko zalogo 4 in pol milijarde sodov petroleja, tem je še pristeti preko 23½ milijarde sodov, ki bi se jih še dalo doseči, če bi se dobavni pripomočki izpopolnili. Naša zemlja še vsebuje približno 43 milijard sodov petroleja po cenitvi svedokov. Če se pa pojavijo še drugi do sedaj neznani viri, se to število seveda izdatno poviša in do tega upanja smo upravičeni, saj se je najjačji petrolejski vrelc sveta odkril še le začetkom tega leta.

Najdišča v državi Oklahoma so se vrelec za vrelcem počenši od leta 1912 odkrila ter so končno blizu glavnega mesta navrtali žilo, ki daje dnevno 300.000 sodov petroleja.

Danes Amerikance skrbi, kam s tolikim blagoslovom, ko ni več posode za te ogromne količine koristne tekočine, kateri preti padanje cen na škodo petrolejskih mogotcev. In ravno trgovski premisleki so bili povod, da se je produkcija v državi Oklahoma izdatno omejila, ko so padle cene blaga za 40%, in vendar so produkcijske številke lanske dobavo že davno presegle, kriza postaja vedno bolj očitna.

Sistematično vrtnanje s tehnično dovršenimi sredstvi bo zamoglo produkcijo nedogledno zvišati, predvsem pa upajo znanstveniki uveljaviti ekonomično izrabo takozvanega zemeljskega plina.

K. T.

ITALIJANSKA NARODNA BANKA ZNIZALA OBRESTNO MERO.

Finančno ministrstvo je znižalo eskontno obrestno mero in obrestno mero za posojila pri italijanski narodni banki in sicer od 6 na 5½ %, veljavno od 25. t. m. To znižanje so povzročile opetovane pritožbe italijanske industrije, da se ji naj nudijo cenejši domači krediti, da preboli deflacijsko krizo in da more zopet konkurirati z inozemsko industrijo.

Industrija Rumunije.

Prav posebno težko občuti rumunska industrija pomanjkanje kreditov. Gotovo je, da je položaj rumunske industrije težak, toda še dolgo ne moremo govoriti o njeni propasti. Gospodarska kriza, ki vlada v Rumuniji, ni noben specifičen pojav, ampak je posledica svetovne vojne, ki ni prizanesla niti zmagovalcem. Toda kar razlikuje Rumunijo od drugih držav, je dejstvo, da ni mogla dobiti inozemskega posojila, s katerim bi si popravila opustošenega ozemlja, izboljšala železnice, ceste itd. Vkljub temu se pa rumunska industrija, posebno če upoštevamo gori omenjene razloge, dokaj ugodno razvija. Ona industrija pa, ki jo država sama količjak podpira, se je pa naravnost čudovito lepo razvila. Vzemimo konkreten primer:

Tekstilna industrija. Razen Sedmograške ni predvojno ozemlje Rumunije z drugimi na novo pridobljenimi deli vred imelo skoro nikake tekstilne industrije. Danes se nahaja v Rumuniji približno 560 tekstilnih obratov, ki prav lahko pokrijejo več kakor 30% domače potrebe. Žal so pa razmere sedaj take, da ti obrati ne morejo izrabiti vse svoje produkcijske kapacitete.

Nadalje vidimo pri metalurgični industriji prav velik razvoj, njen glavni sedež je na Sedmograškem. Ta industrija je v carinsko-političnem oziru veliko izdatnejše zaščitená kakor pa tekstilna industrija, toda tudi kar se tiče skupnega dela in sporazuma med industriji samimi, vlada jo v tej branži daleko boljše razmere kot pa v tekstilni industriji. Med tem ko ob-

stoje v industriji kovinskih izdelkov karteli, ki so imeli za posledico zelo razveseljiv razmah in procvit te industrijske panoge, ne vidimo prav nikakega lojalnega razmerja med posameznimi tekstilnimi tvornicami. Že leta in leta se trudijo nekateri tekstilni tvorničarji, da bi se ustanovili karteli, oziroma da bi se sklenili vsaj kakšni skupni dogovori, toda brez uspeha.

Kar se tiče industrije pohištva, je treba reči, da se je do leta 1927 posebno dobro razvijala, od tega leta naprej pa je zaznamovati nazadovanje.

Od drugih industrij imamo omeniti še industrijo sladkornja in sladkornih izdelkov. Ta industrija posebno dobro uspeva zlasti, ker se sladkorni izdelki ne morejo skoraj niti uvažati. Domača produkcija pokrije 95% lastne potrebe. Karteli in trusti ščitijo domačo sladkorno industrijo tako izdatno, da je uvoz sladkornja v Rumunijo skoro izključen.

Industrija stekla in porcelana je pa zelo slabo razvita in ne more pokriti niti 5% domače potrebe. V tem pogledu je Rumunija navezana skoro izključno na uvoz. Ravno tako je tudi s kemično industrijo.

Avstrijska tranzitna trgovina v letu 1927.

Avstrijsko trgovinsko ministrstvo je te dni izdalo statistiko avstrijske tranzitne trgovine v letu 1927. Kakor znano igra tranzitna trgovina v avstrijski plačilni bilanci zelo važno vlogo. Leta 1927 je bilo preko avstrijskega ozemlja prevoženih 361 milijonov q, ena tretjina od tega odpade na premog, od katerega je zopet prišlo dve tretjini (9 milj. q) iz Poljske, 1-5 milj. q iz Češkoslovaške in 1-2 milj. q iz Nemčije. Premog je šel po večini v Italijo, in sicer tri četrtine celokupnega tranzita premoga.

Po premogu pride v avstrijskem tranzitu na prvo mesto sadje in zelenjava (4 milj. q), dalje hrana (3-7 milj. q), les (1-9 milj. q), sladkor (1-5 milj. q), južno sadje (1-4 milj. q) in železo (1-3 milj. q).

Izmed držav, ki pridejo za avstrijsko tranzitno trgovino v poštev, zavzema prvo mesto Poljska z 9-4 milijoni q, potem pride Italija z 8-3, Češkoslovaška s 6-6, Nemčija s 3, Jugoslavija z 2, Ogrska z 1-8, Švica z 1-3, Rumunija z 1-1 in vse ostale države z 1-8 milijona q. Tranzit iz Poljske je poleg premoga obsegal v glavnem železo in njegove proizvode, iz Italije sadje, južno sadje in odpadke od premoga; iz Češkoslovaške sladkor (1-5 milj. q), premog (1-5), slad (0-8), železo in železnino (0-8), les (0-5), papir (0-25), steklo (0-23), keramiko (0-21) in tekstilno blago (0-16 milj. q); iz Nemčije premog (1-2 milj. q), železo in železnino, stroje in kemikalije, iz Jugoslavije les, hrano, rude, odpadke, zelenjavo in sadje, iz Ogrske sadje in vino, iz Rumunije hrano, les in petrolej. Tranzit je šel predvsem v Italijo (14-8 milj. q), Nemčijo (9-2), Češkoslovaško (5-3), Švico (2-6), Jugoslavijo (1-9) in Ogrsko (1-1 milj. q), na Poljsko je šlo samo 0-4, v Rumunijo pa 0-37 milijona q.

Reforma francoske valute. Stabilizacija franka uresničena.

Poincaré je srečno in uspešno končal finančno in valutno prerojenje Francije. Že leta 1926 so izdelali ekspertni načrt tega prerojenja. Zahtevali so stabilizacijo tečaja, uravnoteženje državnega proračuna, ureditev visokih in inozemskih dolgov. Razen ureditve inozemskih dolgov je danes vse ugodno rešeno. Julija meseca 1926 se je Poincaréju posrečilo zaustaviti padanje franka ter zopet pridobiti upanje v frank. V naslednjih mesecih se je kurz franka hitro dvigal in meseca decembra 1926 je bil fiktivno stabiliziran na višini, kakor je danes. Beg kapitala iz dežele je prenehal. Iz

strahu pred vzrastom kurza so francoski denar z največjo hitrostjo repatriirali. Iz spekulativnih povodov so prihajale ogromne vsote v Francijo. Tako se je zgodilo, da se je devizni zaklad francoske narodne banke neizmerno zvečal. Banque de France je nakupila za 43 milijard frankov deviz.

Poincaré, ki je tudi finančni minister, je z vsemi sredstvi skušal uravnovesiti državni proračun ter je v to svrhu dosegel jeseni leta 1926 reformo davčnega sistema. S tem je omogočil, da državni proračun ni potreboval novih posojil.

Vedna nevarnost za državno blagajno in za valuto je bil viseči dolg, predvsem pa boni tako zvané »Défense nationale«, ki so znašali meseca decembra 1926 več nego 48 milijard frankov. Večina teh bonov je dospela v enem do treh mesecih. In tako so morali v marsikaterem mesecu realizirati tudi za sedem milijard teh bonov. Konečno se je amortizacijski blagajni vendarle posrečilo te bone v toliko konsolidirati, da so bili ta mesec le še dveletni boni v prometu. Rok za prihodnjo amortizacijo je leto 1930. Razentega je pa amortizacijska blagajna še pred posojilom meseca junija 1928 konvertirala za deset milijard teh bonov v štirideset- do petdesetletne obligacije, tako da je meseca maja znašala vsota teh bonov le še okroglo 38 milijard frankov. S tem je bila odstranjena tudi nevarnost višjega dolga.

Nadaljna naloga je bila amortizacija državnega dolga pri Narodni banki. Leta 1926 je znašal ta dolg pri obtoku 52 milijard bankovcev 36 do 39 milijard frankov. Ugodna finančna situacija na denarnem trgu je francoski vladi omogočila, da je meseca junija 1928 znižala ta dolg na 19 milijard. Maja meseca je bilo od posojila iz leta 1928 odplačanih še okoli 10 milijard. S tem bo znašal dolg pri Narodni banki le še 12 milijard. Od teh je bilo pa še šest milijard izplačanih kot predjem tujim državam. Po zakoniti stabilizaciji bo dolg popolnoma izginil, ker

izkazuje Banque de France svoj zlati zaklad večinoma v zlatih frankih. Banque de France bo torej zdaj po stabilizaciji izkazovala popolnoma normalno bilanco.

Frank je faktično že osemnajst mesecev stabilen. Vse gospodarstvo se je temu položaju prilagodilo. Vsled tega je vlada tudi na dosednji višini stabilizirala frank.

To stabilizacijo je vlada pripravila v noči od sobote na nedeljo in v nedeljo zvečer je bila stabilizacija uveljavljena in sicer je bila določena pariteta franka napram funtu s 124:21 in pariteta franka napram dolarju s 25:52.

Korak francoske vlade pomenja velik čin za Francijo in za Evropo. Za Francijo znači to začetek nove valutne dobe.

Za Evropo pa pomenja stabilizacija franka konec negotovosti in povojne krize. Že faktična stabilizacija franka je omogočila mednarodno gospodarsko konferenco in obnovev del za gospodarsko konsolidacijo.

S tem je končan stabilizacijski proces zahodnoevropskih valut. Upajmo, da bo letos stabilizacija tudi tistih vzhodnoevropskih valut končana, ki še nimajo zakonite podlage. Kakor so igrane pri stabilizaciji franka politične tendence veliko vlogo, prav tako vplivajo tudi v Jugoslaviji in v Rumuniji važna vprašanja, ki ne izvirajo edino iz gospodarskih problemov. Pri Rumuniji pridejo predvsem v poštev vprašanja predvojnih zadolžitev v inozemstvu. Posebno Nemčija zahteva ureditev teh dolgov kot predpogoj za sodelovanje pri stabilizaciji leva. Jugoslavijo pa ovirajo zunanji vplivi, predvsem pa naša notranja razdrapanost, ker je vsa naša javnost vse preveč politična in premalo gospodarska.

R. Š.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

Iz naših organizacij.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev v Celju naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okolici, da uraduje referent Zbornice v torek, dne 3. julija t. l. od 8. do 12. ure predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7. Stranke, ki žele kako pojasniti ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se uljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

Trgovina.

Zunanja trgovina Rusije. Izvoz sovjetske unije iz Evrope je dosegel v osmih mesecih (oktober—maj) tega poslovnega leta 395:9 milijona rubljev napram 472 milijonom rubljev lanskega leta, uvoz pa 503:2 milijona rubljev napram 370:8 milijona. Izvoz čez azijsko mejo je znašal v šestih mesecih (oktober—marec) 67:5 milijona rubljev napram 44:1 milijona rubljev lani, dočim je znašal uvoz 67:5 milijona rubljev napram 39:8 milijona rubljev lani. V tem poslovnem letu je znašal izvoz nafte okroglo 1.700.000 ton, dočim se je lani izvozilo nafte okroglo 1.242.000 ton. Izvoz se je dvignil torej za 36:8 odstotkov.

Angleško-rumunska trgovina. V času nameravane stabilizacije leja in možnosti novega dotoka kapitala v Rumunijo je pričela Anglija posvečati vedno večjo pozornost rumunskemu tržišču. Izšla je posebna številka trgovskega lista »Argus«, ki se bavi posebno z angleško-rumunskimi trgovskimi zvezami ter navaja podatke o trgovini v zadnjih desetih letih. Od leta 1922 je rumunski izvoz v Anglijo izražen v sledečih številkah: l. 1922 je znašal 1.694.246 funtov sterlingov, 1923. leta 2.353.885 funtov sterlingov, 1924. leta 2.208.610 funtov, 1925. leta 2.283.972 funtov, 1926. leta 2.673.316 funtov in 1927. leta 2.375.705 funtov. Anglija je uvozila v Rumunijo blaga: 1922. leta za 2.682.512 funtov, 1923. leta za 2.843.667 funtov, 1924. l. za 2.939.100

funtov, 1925. leta 3.187.988 funtov, 1926. leta za 2.698.137 funtov, 1927. leta pa za 2.789.222 funtov. Rumunija je izvažala predvsem živež, tobak in nafto, Anglija pa izključno industrijske izdelke.

Industrija.

Konec petrolejskega boja. Iz Amsterdamu poročajo, da bo petrolejskega boja v kratkem konec. Vsekakor so pa v principu že določili smernice za dogovor med Royal Shell skupino in družbo Standard Oil Company of New York. Pogajanja obeh koncernov bodo kmalu končana. Glasom te pogodbe naj bi se Standard Oil družba zavezala, sprejeti v vse bodoče kupne pogodbe za ruski petrolej klavzulo, ki obvezuje sovjetsko vlado, da ustanovi kompenzacijski fond, iz katerega naj se odškodujejo bivši lastniki konfisciranih ruskih petrolejskih izvirov in industrijskih podjetij v petrolejskih ozemljih. Ta sporazum sta dosegla sir Deterding in novi predsednik družbe Standard Oil Pratt.

Mednarodni kartel za železniške tračnice. Iz Londona poročajo, da mednarodni kartel za izdelovanje železniških tračnic ne bo zvišal cen. Tako je namreč sklenil na svoji zadnji seji.

Ogromna produkcija kanadskih papirnic. Kanadske tovarne za izdelovanje papirja so v prvem četrtletju tega leta izdelale 87.843 ton več časniškega papirja nego v istem času lanskega leta. To znači, da se je produkcija zvišala za 18 odstotkov. Marca meseca 1928 so izdelali 197.976 ton, v prvem četrtletju letošnjega leta pa 575.647 ton. Še boljše sliko o papirni industriji dobimo, če vpoštevamo dnevno produkcijo. Marca meseca 1928 je znašala 8.365 ton, v prvem četrtletju tega leta so izdelali dnevno povprečno 8.143 ton napram 6.683 tonam v isti dobi lanskega leta.

Denarstvo.

Obtok bankovcev v Italiji nazaduje. Kakor poročajo rimski listi, se je obtok bankovcev napram 31. decembru 1920 zmanjšal za 475 milijonov lir in znaša 17.443 milijonov lir. Napram isti dobi lanskega leta se je obtok bankovcev zmanjšal za 1578 milijonov lir.

Ivan Hribar:

Moji spomini.

8. III. 1912.

33. Dr. Jakob Missia.

Kakor že omenjeno, bila je narodna stranka potem, ko je nehal takoimenovani mladoslovenski boj, na zunaj edina. Pod pepelom pa je tlelo naprej in je iskra skočila iz njega takrat, ko je bil ustanovljen »Slovenec«. Pa tudi po ustanovitvi »Slovenca« se ni še takoj pojavil razpor, a videti je bilo, da se bliža in da ima »Slovenec« namen netiti ga.

Ako tega namena ni takoj z vso silo izvrševal, iskati je vzroka v tem, ker ljudje, ki so se okoli njega zbirali, niso bili še trdno organizovani. Tako organizacija so si kasneje osnovali v »katoliškem društvu«, vendar pa organizacija ni napredovala zato, ker je bil škof dr. Ivan Zlatoust Pogačar nenaklonjen vsakemu razporu in je bil — kakor se je pripovedovalo — celo privrženec politike »Slovenskega Naroda«.

Da sloge v narodni stranki vlada zato ni rada videla, ker je ravnala vedno po načelu: »Razdeli in vladaj!« je jasno. Zato se je, ko je škof dr. Ivan Gogala umrl, koj po svojem imenovanju, ozrla po možu, ki bi, zasedši škofijsko stolico v Ljubljani, imel voljo in sposobnost, da skali slogo v narodni stranki. In takega moža je našla v osebi takratnega dvornega kaplana

dr. Jakoba Missie.

Dr. Jakob Missia je bil človek temeljite vsestranske izobrazbe, koncilijanten in prijazen v svojem običevanju, pri tem pa imponujoče postave in aristokratskega nastopanja. Nasproti duhovščini je bil nenavadno visok, tako da ji je po svojem obnašanju imponoval.

Kmalu ko je dr. Missia postal škof, oglasil se je v Gorici profesor bogoslovja dr. Anton Mahnič s spisi, ki so začeli vzbujati splošno pozornost. Začel je namreč vabiti duhovščino, naj se zbira v posebne organizacije, v katerih bode branila čistost katoliške vere. Učil jo je, naj ne veruje v odkritosrčnost posvetne inteligence, češ da je vsak posveten inteligent, ako količkaj misli s svojo glavo, sovražnik vere in cerkve. Dr. Missia je Mahničeve spise na tak način hvalil, da je bilo lahko izpredvideti, da mu daje vzpodbudo. To se je videlo tembolj, ker je dr. Mahnič kmalu začel izdajati poseben list pod imenom »Rimski katolik«, v katerem je propovedoval, da morajo Slovenci biti predvsem Rimljani ter je razglašal narodnost za pogansko naziranje. — Vsled delovanja dr. Mahničevega, čegar spisi so v narodni stranki rodili odpor in v »Sloven-

skem Narodu« ostro polemiko, ki so jo pisali najodličnejši slovenski pisatelji, rodil se je v resnici razkol v narodni stranki. Seme, katero je zasejal škof Missia, začelo je kaliti in ker se je »Slovenec« odločno postavil na stran dr. Mahniča, iti tudi v klasje.

Dr. Jakob Missia je govoril jako lepo slovensko. Svojega slovenskega pokoljenja se tudi ni sramoval; navduševal se pa za narodno stvar ni. Postavljen na čelo škofije, katere duhovščina je bila od nekdaj v

Dr. Jakob Missia.

prvih vrstah borilcev za pravice slovenskega naroda, ni sicer v tem oziru z njo sočustvoval, a delal ji tudi ni nikakršnih zaprek in težav. Vse njegovo obnašanje je kazalo, da mu je to le dotlej in v tolikšni meri všeč, dokler in kolikor ne zadene ob protivje v vladnih krogih. V interesu cerkve hotel je biti v tesnem prijateljstvu z oblastniki. Ker je pa od rodoljubnega delovanja duhovščine tudi pričakoval posrednih koristi za cerkev, zato si je prizadeval uravnati svojo taktiko tako, da bi mu bila sigurna naklonjenost vlade in da bi se okoriščal s popularnostjo duhovščine. Kot predviden mož je zatorej skrbno pazil, da se kje ob kaj ne zadene.

Ne vem če so imeli prav oni, ki so dr. Missii pripisovali inicijativo za onk skupni pastirski list, ki so

ga avstrijski škofje izdali pred volitvami dne 15. februarja 1891. leta; verjetno je to vsekakor. Saj je bilo jasno, da je ta pastirski list imel svojo ost pred vsem proti Slovanom, katerih je živel veliko število pod jurisdikcijo nemških škofov, ki se vikingovskih tradicij še vedno niso otrešli. — Pa bodi temu tako ali tako, pravo barvo je Missia bil pokazal takrat, ko je z ministrom baronom Schönbornom govoril o slovenskem jeziku. Njegove takratne besede so bile — kar se uspeha v bojih za pravice našega jezika tiče — pogubnejše, ko še tako strupen govor najfanatičnejšega nemškega poslanca v državnem zboru. Z vso okrutno realnostjo stopilo mi je to pred oči. Vse je zadrželo po meni in zavrelo v meni.

Ni čuda, da sem se pri tem spomnil blagega moža, ki je takrat s stolice sv. Petra v Rimu tako večje vodil usodo katoliške cerkve in o čegar pojmovanju slovenskega vprašanja mi je biskup Strossmayr toliko lepega pripovedoval. Odločil sem se torej informirati papeža Leva XIII. o tej za naše narodne težnje tako usodni gesti ljubljanskega knežskofo. Ker nisem bil vajen odlašati s svojimi ukrepi, sedem in sestavim vlogo na papeža, potem pa poprosim svojega bivšega součenca in prijatelja profesorja Rajka Peruška, na čegar molčečnost sem se mogel zanesti, naj mi jo prevede v latinščino. Prevod pošljem nato biskupu Strossmayrju s prošnjo, naj mi o nameri izreče svoje mnenje, in ako jo odobri, posreduje pri svetem Očetu tudi sam v smislu spomenice.

Dne 14. februarja 1894. mi je biskup Strossmayr pisal lastnoročno:

Velečienjeni prijatelju!

Ja sam ono, što ste mi Vi danas javili, Rimu svojim načinom javio. Vi dakle Vaš promemoria slobodno pošaljite. Hoće l' biti hasna, neznam. Danas su grozna vremena. Od svih strana na nas udaraju. Bog nek nam je u pomoć. Pozdravite mi sve prijatelje i poznanike. Preporučuje se Vašoj ljubavi i molitvi J. J. Strossmayr, biskup.

(Kar ste mi danes naznanili, sporočil sem Rimu na svoj način. Vi torej le pošljite svojo spomenico. Če bo kaj koristila, ne vem. Grozne čase imamo sedaj. Bog nam pomagaj, kajti od vseh strani bijejo po nas. Pozdravite mi vse prijatelje in znance. Priporoča se Vaši ljubezni in molitvi J. J. Strossmayr, biskup.)

Po prejemu tega pisma odposlal sem na osobni naslov sv. Očeta tole spomenico:

(Dalje prihodnjič.)

Mednarodni boj proti sleparijam z akcijami. Kakor je izjavil Simmons, predsednik newyorške Stock Exchange, izvedejo denarne organizacije v Ameriki in večjih evropskih državah mednarodno kooperacijo, ki bo povzela boj proti sleparijam z akcijami. Ker so v Združenih državah ameriških pričela newyorška borza in uradne ter privatne organizacije boj proti sleparijam z akcijami, so se sleparji z vrednostnimi papirji pričeli izseljevati iz Amerike v Evropo. Vsled tega je potreben mednarodni organiziran boj v svrhu varstva predvsem manj izkušenih kupovalcev vrednostnih papirjev.

Velikanske izgube avstrijske poštne hranilnice. Pretekla leta je izgubila avstrijska poštna hranilnica vsled nesmotrenega financiranja industrije 125 milijonov šilingov. Iz letošnje bilance je pa razvidno, da je bila ta cenitev še prenikza, ker so dognali, da znaša izguba pravzaprav 166 milijonov šilingov.

Promet.

Delo na dvotirni železniški progi Zagreb—Beograd. Delo pri gradbi dvotirne proge Zagreb—Beograd dobro napreduje. Zdaj razširjajo nasip v bližini Beograda. Tekom prihodnjega meseca bodo pričeli polagati tračnice na celi progi.

Novo postajališče na progi Zaprešić—Zidani most. Dne 24. t. m. je bilo na progi Zaprešić—Zidani most med postajama Savski Marof in Dobova otvorjeno novo postajališče, ki se imenuje »Sotla«. To postajališče je oddaljeno od postaje Savski Marof 3-8 km, a od postaje Dobova 3-3 km. Na tem postajališču se bodo zadržali približno eno minuto osebni vlaki 616, 618, 622, 256, ki gredo v pravcu Zidani most—Zagreb in vlaki 611, 515 in 519, ki gredo v pravcu Zidani most—Zagreb. Vlak 616 pride na novo postajališče ob 6. uri 30 minut, vlak 618 ob 9. uri 52 minut, vlak 622 ob 13. uri 57 minut in vlak 526 ob 17. uri 23 minut. Vlak 611 pa pride ob 6. uri 17 minut, vlak 515 ob 9. uri 36 minut in vlak 619

ob 15. uri 57 minut. Na postajališču se izdajajo potnikom direktni vožni listki, med tem ko se prevzema prtljaga samo z doplačilom.

Potniški promet na našem Jadranu. Iz poročila splitske trgovske in obrtne zbornice je razvidno, da se je vozilo leta 1927 na glavnih potniških progah 117 tisoč potnikov. Na progah v področju Sušaka se je prevozilo 288.000 oseb, Šibenika 130.000, Splita 321.000, Dubrovnika 105.000, Meljina 76.000 in po progah z direktno inozemsko zvezo 51.000 oseb. Največji osebni pomorski promet je imela luka Split, nato Sušak, Šibenik in Gruž.

Nov promet Poljske z Jadranom in Carigradom. Dne 15. junija tega leta je bila uvedena nova železniška tarifa za prevoz iz Poljske v Trst. Ta tarifa predvideva 120 vrst blaga. Na podlagi nove tarife za promet Centralne Evrope z vzhodom so začele poljske železniške postaje izdajati tudi potniške karte za neposreden promet z Atenami, Solunom, Sofijo in Carigradom in to preko Zrbržidovice — Bohumin — Budimpešte — Beograda in Carigrada ali Gjevgjelije, ali iz Carigrada z ladjo v Aleksandrijo in Jafo.

Davki in takse.

Nov zakon o taksah. Vsled raznoličnih zakonov in odredb, ki so v raznih pokrajinah v veljavi, je glede taks vladala prava zmešnjava. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da imajo v finančnem ministristvu nad 20.000 še nerešenih pritožb radi odmerjanja taks. Poseben odbor v finančnem ministristvu izdeluje nov načrt zakona o taksah, ki ga bodo v kratkem končali ter predložili skupščini.

RAZNO.

Število delavcev, ki so zaposleni v dalmatinski industriji. Ker je v Dalmaciji industrija zelo slabo razvita, je tam tudi zelo malo industrijskih delavcev. Največ delavcev je v Splitu, kjer je za-

poslenih 6100 delavcev, potem pride Šibenik z 2304 delavci, Solin z 2146, Kaštel z 984, Omiš 735, Dugi Rat 466, Makarska 465, Komiža 278, Sinj 346, Trogir 320, Imotsko 242, Knin 189 in Rab 190. V celoti je v Dalmaciji zaposlenih 16.400 industrijskih delavcev, od tega pride na industrijo kamena in zemlje 3651, na stavbeno industrijo 1094, na rudarstvo 1300, na industrijo živil 962, na kemično industrijo 960 delavcev.

Likvidacija tvornice suhomesnatega blaga. »Slavonijac«, tvornica suhomesnatega blaga po praškem vzoru d. d. v Osijeku, je sklicala za 4. julija tega leta glavno skupščino, na kateri se bo izvršila likvidacija delniške družbe.

Hmelj na Češkoslovaškem je slab. Na sestanku češke sekcije hmeljarskega društva v Zlatcu 15. t. m. so konstatirali, da je stanje hmeljskih nasadov slabo. Hladno vreme zadržuje razvoj rastlin. Moralo bi nastati zelo vroče poletje, da bi se moglo na Češkoslovaškem govoriti le o srednjem pridelku hmelja. Vsled tega so izgledi za izvoz našega hmelja zelo ugodni.

Avstrijski magnezit. V avstrijskem izvozu igra zelo važno vlogo magnezit. Prejšnje leto se je izvozilo 810.000 ton magnezita, skoro 50% je odšlo v Severno Ameriko; od evropskih držav so največji konsumenti Francija, Anglija, Nemčija in Češkoslovaška. V avstrijskih rudnikih magnezita je, izvzemši samo en rudnik, investiran tuj kapital, in to pred vsem francoski in ameriški. Francoski kapital ima v svojih rokah rudnike na Štajerskem, ameriški pa rudnike na Koroškem, Tirolskem in Solnograškem.

Poljsko narodno premoženje. Poljska uradna statistika ceni narodno poljsko premoženje na 88—89 milijard zlotih, dočim je inozemstvo ceni na 80 do 85 milijard. Imetje bivšega avstrijskega ozemlja in Kongresowske cenijo na 60-64 milijard zlotih. Od tega so vredna zemljišča 16-96 milijard, gozdovi 2-33 milijard, ceste 0-5 milijard, rudokopi 2-63 milijard, premičnine in drugi ob-

jekti 9-22 milijard. Imetje bivšega pruskega ozemlja znaša 22-5 milijard, imetje vzhodnih krajev pa 5-27 milijard. Da primerjamo premoženje Poljske s premoženjem drugih držav, navajamo sledeče številke: Nemčijo cenijo na 417 milijard zl., Anglijo na 366 milijard, Rusijo na 303 milijarde in Italijo na 113 milijard.

Največji parnik na svetu. V Belfastu bodo v kratkem pričeli graditi največjo ladjo sveta. Gradi jo White-Star-Line za prevažanje med Anglijo in Severno Ameriko. Novi ogromni parnik bo dolg več nego tristo metrov ter imel približno šestdeset tisoč ton, za štiri tisoč več nego največja sedanja ladja »Majestic«. Z zgradbo upajo biti gotovi v treh letih. Deset tisoč delavcev bo zaposlenih pri zgradbi. Družba, ki bo to ladjo gradila, je tudi dosedaj zgradila največje ladje angleškega trgovskega brodogradništva. Toda ladje iz Belfasta nimajo sreče: največja ladja, ki je bila tu zgrajena, »Titanic«, je leta 1912 na svojem prvem potu zadela ob ledenik ter se potopila. Drugo največjo ladjo »Britannic« je v vojni torpediral nemški podmorski čoln. Angleška mornarica ima sedaj samo en orjaški parnik, »Majestic«, ki pa je nemškega izvora. To ladjo so morali Nemci po določbah mirovne pogodbe izročiti Angležem. Vendar pa Angleži niso praznovorni in vendar grade v Belfastu ogromno ladjo.

Španske vodne moči. Na Španskem bodo izrabili vodne sile reke Duero in sicer v dolžini 100 km, s katerimi tvori mejo s Portugalsko. Na razpolago bodo imeli 550.000 konjskih sil. Vsled regulacije reke na španskem ozemlju bodo pridobili nadaljnjih 350.000 konjskih sil. Špansko-portugalska družba, ki je dobila koncesijo, namerava brez državne podpore postaviti zgradbe v vrednosti štiristo milijonov peset. S prvimi deli na reki Esla bodo v kratkem pričeli.

Brezposelnost na Češkoslovaškem narašča. Maja meseca je na Češkoslovaškem brezposelnost napram aprilu naraščala za štiri odstotke. Meseca aprila je bilo 38.749 brezposelnih.

Najboljša so še vedno PUCH-KOLESA
Cene solidne! Plačljivo tudi na obroke!
IGN. VOK, Ljubljana—Novo mesto

KASTELIC IN DRUG
TRGOVINA S PAPIRJEM
na veliko
LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6
GENERALNO ZASTOPSTVO
Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani in Sladkogorske tovarne papirja in lepenke d. z. o. z. Sladkivrh.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznvrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznvrstno
RUDNINSKO VODO
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

KUVERTA
družba z o. z.
Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Karlovska c. 2
Vožarski pot 1
Trgovci in industrijci
TRGOVSKI LIST!
se priporoča za oglašanje inseratov!

Veletrgovina
kolonijalne in špecerijske robe
Ivan Jelačin
Ljubljana
Zaloga
sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode
Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Naročajte in razširjajte „Trgovski list“!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
USTANOVLJENA 1900. **CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA** USTANOVLJENA 1900.
Delniška glavnica: Din 50.000.000.—
Skupne rezerve ca: Din 10.000.000.—
PODRUŽNICE:
Brezice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Gorica, Trst.
Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. štev. 2861, 2413, 2502, 2503.
Se priporoča za vse bančne posle.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TRG.-IND. D. D.
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2562.